Journal of Education Rajabhat Maha Sarakham University
Vol. 23 No. 2 (May - August 2026) Article ID: e292265

บทความวิจัย / Research Article

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง ชีวิตดี ตามวิถีพอเพียง ที่ส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านอยู่อย่างพอเพียง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

The Development of Community-Based Learning Activities on Living Well in Accordance with the Sufficiency Way to Promote the Desirable Characteristic of Living Sufficiency among Grade 4 Students

ณัฐธัญญา ดอนขันธ์[1], และปิยลักษณ์ โพธิวรรณ์[2]
Nattanya Donkhun[1], and Piyaluk Potiwan[2]

Received: February 2, 2026 | Revised: July 1, 2026 | Accepted: August 28, 2026 | Online: August 30, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง ชีวิตดี ตามวิถีพอเพียง ที่ส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านอยู่อย่างพอเพียง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) ศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านอยู่อย่างพอเพียง 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนระหว่างก่อนและหลังเรียน 4) ศึกษาความพึงพอใจ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนชุมชนบ้านโพธิ์สองห้องวิทยา จำนวน 20 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ 1) แผนการเรียนรู้ จำนวน 10 แผน 2) แบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านอยู่อย่างพอเพียง 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบที

ผลการวิจัยพบว่า 1) กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง ชีวิตดี ตามวิถีพอเพียง ที่ส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านอยู่อย่างพอเพียง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.07/82.17 2) นักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง ชีวิตดี ตามวิถีพอเพียง มีคะแนนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านอยู่อย่างพอเพียงอยู่ในระดับดีมาก 3) นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 4) นักเรียนมีความพึงพอใจการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.66 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 โดยรวมอยู่ระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, คุณลักษณะอันพึงประสงค์, วิถีพอเพียง

[1] หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม 44000.
M.Ed. (Social Studies), Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University, Mahasarakham 44000, Thailand.
[2] สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม 44000.
Program in Social Studies, Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University, Mahasarakham 44000, Thailand.
Corresponding author; e-Mail: nuttunya006@gmail.com[1]

Abstract

The objectives of this research were to: 1) develop community-based learning activities on Living Well in Accordance with the Sufficiency Way to promote the desirable characteristic of living sufficiency among Grade 4 students, with an efficiency criterion of 80/80; 2) study the desirable characteristic of living sufficiency among the students; 3) compare the students' learning achievement before and after learning through the community-based learning activities; and 4) investigate the students' satisfaction with the learning activities. The sample consisted of 20 Grade 4 students from Chumchon Ban Pho Song Hong Wittaya School, selected through cluster random sampling. The research instruments consisted of 1) 10 lesson plans based on community-based learning; 2) a measure of the desirable characteristic of living sufficiency; 3) a learning achievement test; and 4) a student satisfaction questionnaire. The data were analyzed using percentages, means, standard deviations, and t-test.

The results showed that: 1) the community-based learning activities on "Living Well in Accordance with the Sufficiency Way" designed to promote the desirable characteristic of living sufficiency among Grade 4 students had an efficiency of 81.07/82.17, which met the 80/80 criterion; 2) the students' desirable characteristic of living sufficiency was at a very good level; 3) the students' post-test learning achievement was significantly higher than their pre-test learning achievement at the .05 level of statistical significance; and 4) the students' satisfaction with the community-based learning activities was at the highest level, with a mean of 4.66 and a standard deviation of 0.50.

Keywords: Community-based learning activities, learning achievement, desirable characteristics, sufficiency way

บทนำ

โลกปัจจุบันต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี เศรษฐกิจ สังคม พร้อมกับการจัดการศึกษาเป็นสิ่งที่จำเป็นมากในการพัฒนามนุษย์ให้มีประสิทธิภาพคุณภาพ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ที่บัญญัติไว้ว่า "การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด" กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดไว้ 8 ประการ ได้แก่ 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์สุจริต 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทย และ 8) มีจิตสาธารณะ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

การจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของโรงเรียนชุมชนบ้านโพธิ์สองห้องวิทยา โดยเฉพาะในสาระเศรษฐศาสตร์ ของระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า นักเรียนยังไม่ให้ความสำคัญกับวิชานี้เท่าที่ควร ขาดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหา ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่โรงเรียนกำหนด โดยผลการประเมินคุณภาพปีการศึกษา 2566 พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์เฉลี่ยร้อยละ 65.42 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือร้อยละ 80 นอกจากนี้ยังพบว่าการจัดการเรียนการสอนยังขาดการใช้สื่อและนวัตกรรมที่เหมาะสม สื่อไม่เพียงพอและไม่น่าสนใจ ทำให้นักเรียนไม่มีแรงจูงใจในการเรียน ขาดความเข้าใจในค่านิยมไทยและวัฒนธรรมพื้นบ้าน อีกทั้งยังขาดทักษะการคิด การตัดสินใจ และการแก้ปัญหาครูผู้สอนยังขาดการวางแผนประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ส่งผลให้กิจกรรมการเรียนรู้ไม่สามารถกระตุ้นผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (โรงเรียนชุมชนบ้านโพธิ์สองห้องวิทยา, 2567)

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานที่เชื่อมโยงเนื้อหาบทเรียนกับชุมชน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีความหมายและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันโดยนำปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนเป็นประเด็นหลักในการศึกษา เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติในชุมชน ซึ่งช่วยเชื่อมโยงทฤษฎีกับประสบการณ์จริง พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการทำงานร่วมกันในบริบทที่เป็นจริง การเรียนรู้นี้ช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจลึกซึ้งในปัญหาชุมชน และสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน เช่น การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งไม่เพียงแต่สร้างความรู้ทางวิชาการ แต่ยังเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมและการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน แนวทางนี้ส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงบทบาทของผู้สอนจากการเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้มาเป็นผู้ช่วยหรือโค้ชในการกระตุ้นการคิดวิเคราะห์และการเชื่อมโยงทฤษฎีและการปฏิบัติให้มีความหมายและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน โดยเน้นการกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดอย่างมีวิจารณญาณ ประยุกต์ใช้ความรู้ในการแก้ไขปัญหาจากประสบการณ์จริงในชุมชน การเชื่อมโยงการเรียนรู้กับชุมชนช่วยพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกันและการรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งเป็นทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 เน้นการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง การทำงานร่วมกันและการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม ชุมชนที่เข้าร่วมยังได้รับประโยชน์จากการนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้ชุมชนมีการพัฒนาในระยะยาวสะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการพัฒนาของผู้เรียน ผู้สอน และชุมชนในการรับมือกับความท้าทายในโลกที่เปลี่ยนแปลงไป (กิตติยา ฤทธิภักดี และคณะ, 2568)

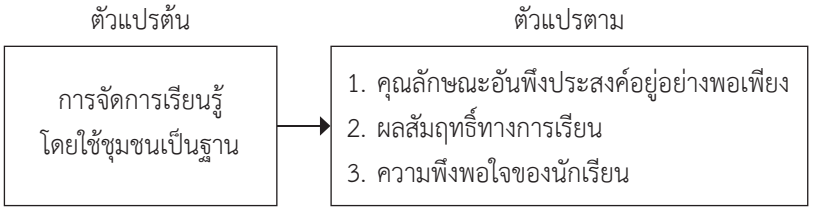
จากปัญหาและแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านอยู่อย่างพอเพียง เรื่อง ชีวิตดี ตามวิถีพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยมุ่งหวังว่าจะเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน ทั้งในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ที่ส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านอยู่อย่างพอเพียง เรื่อง ชีวิตดี ตามวิถีพอเพียง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง ชีวิตดี ตามวิถีพอเพียง
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง ชีวิตดี ตามวิถีพอเพียง
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง ชีวิตดี ตามวิถีพอเพียง

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง ชีวิตดีตามวิถีพอเพียง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรในการวิจัยไว้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายคุณภาพการศึกษาที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 19 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 150 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนชุมชนบ้านโพธิ์สองห้องวิทยา กลุ่มเครือข่ายคุณภาพการศึกษาที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 20 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน รายวิชาเศรษฐศาสตร์ เรื่อง ชีวิตดี ตามวิถีพอเพียง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 10 แผน รวม 10 ชั่วโมง พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.90

2. แบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการอยู่อย่างพอเพียง เรื่อง ชีวิตดี ตามวิถีพอเพียง จำนวน 1 ฉบับ เป็นแบบวัดความเข้าใจด้านการอยู่อย่างพอเพียง โดยวิเคราะห์ค่าความยากง่าย (P) รายข้อพบว่า มีค่าอยู่ระหว่าง 0.50-0.80 และวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก (B) รายข้อ มีค่าอยู่ระหว่าง 0.20-0.80 และหาความเชื่อมั่นโดยคัดข้อที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ 10 ข้อ พบว่า ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.69

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ชีวิตดี ตามวิถีพอเพียง จำนวน 1 ฉบับ เป็นแบบทดสอบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก โดยวิเคราะห์ค่าความยากง่าย (P) รายข้อพบว่า มีค่าอยู่ระหว่าง 0.50-0.80 และวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก (B) รายข้อ มีค่าอยู่ระหว่าง 0.20-1.00 และหาความเชื่อมั่นโดยคัดข้อที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ 30 ข้อ พบว่า ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.86

4. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ จำนวน 1 ฉบับ เป็นแบบมาตรประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ พบว่าค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80-1.00

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนบ้านโพธิ์สองห้องวิทยา จังหวัดมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล

2. ขอความร่วมมือกับนักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านโพธิ์สองห้องวิทยา จำนวน 1 ห้องเรียน ซึ่งเป็นกลุ่มทดลองของการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 20 คน จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

3. ชี้แจงให้นักเรียนมีความเข้าใจถึงวิธีการเรียนรู้บทบาทของผู้เรียนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน โดยแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ เกณฑ์การวัดและประเมินผล การปฏิบัติงานกระบวนการกลุ่ม วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และข้อตกลงในการทำกิจกรรมและทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 30 ข้อ เพื่อตรวจสอบความรู้พื้นฐานของนักเรียน จากนั้นทำการตรวจให้คะแนนแล้วบันทึกคะแนนเก็บไว้ใช้วิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้วิจัยสร้างขึ้น ไปทำการทดสอบกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เป็นกลุ่มทดลอง แล้วบันทึกคะแนนที่ได้จากการทดลองครั้งนี้เป็นคะแนนก่อนเรียน

5. ดำเนินการทดลอง โดยใช้วิธีจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน โดยผู้วิจัยเป็นผู้สอนเองตามแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 10 แผน 10 ชั่วโมง

6. ทำการวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านอยู่อย่างพอเพียง คำถามเชิงสถานการณ์ ชนิดเลือกตอบแบบ 4 ตัวเลือก แต่ละข้อจะมีคะแนน 0-4 คะแนน จำนวน 10 ข้อ

7. ทำการทดสอบหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ชีวิตดี ตามวิถีพอเพียง จำนวน 30 ข้อ ซึ่งเป็นแบบทดสอบชุดเดียวกับแบบทดสอบที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน แล้วบันทึกผลการทดสอบให้เป็นคะแนนหลังเรียน

8. ให้นักเรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 10 ข้อ

9. นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน และจากการทำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มาวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อตรวจสอบสมมติฐานต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแผนกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง ชีวิตดี ตามวิถีพอเพียง โดยใช้สูตร E_1/E_2

2. วิเคราะห์คุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง ชีวิตดี ตามวิถีพอเพียง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้ร้อยละแล้วเปรียบเทียบกับเกณฑ์

ร้อยละ 75 - 100 หมายถึง การอยู่อย่างพอเพียงดีมาก
ร้อยละ 50 - 74 หมายถึง การอยู่อย่างพอเพียงดี
ร้อยละ 25 - 49 หมายถึง การอยู่อย่างพอเพียงพอใช้
ร้อยละ 0 - 24 หมายถึง การอยู่อย่างพอเพียงปรับปรุง

3. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้ Dependent Samples t-test

4. วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง ชีวิตดีตามวิถีพอเพียง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน กำหนดการแปลผลคะแนนตามลำดับความพึงพอใจ 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

4.51 - 5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจมากที่สุด
3.51 - 4.50 หมายถึง มีความพึงพอใจมาก
2.51 - 3.50 หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง
1.51 - 2.50 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย
1.00 - 1.50 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

1. กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ที่ส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านอยู่อย่างพอเพียง เรื่อง ชีวิตดีตามวิถีพอเพียง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

ผลการพัฒนากิจกรรมแนวทางการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง ชีวิตดี ตามวิถีพอเพียง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ได้แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 10 แผน แต่ละแผนประกอบด้วย สาระสำคัญ มาตรฐาน ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ บันทึกหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และผลการหาประสิทธิภาพ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง ชีวิตดี ตามวิถีพอเพียง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

รายการ	N	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D	ร้อยละของค่าเฉลี่ย
ประสิทธิภาพกระบวนการ (E_1)	20	70	56.75	2.00	81.07
ประสิทธิภาพผลลัพธ์ (E_2)	20	30	24.65	1.23	82.17
ประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (E_1/E_2) เท่ากับ 81.07/82.17					

จากตารางที่ 1 แสดงว่ากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง ชีวิตดี ตามวิถีพอเพียง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.07/82.17 เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 กล่าวคือ ประสิทธิภาพกระบวนการ (E_1) ค่าเท่ากับ 81.07 ประสิทธิภาพผลลัพธ์ (E_2) มีค่าเท่ากับ 82.17

2. ศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง ชีวิตดี ตามวิถีพอเพียง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 คะแนนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการอยู่อย่างพอเพียง

นักเรียน	คะแนน	ร้อยละ	แปลผล
1	26	65.00	การอยู่อย่างพอเพียงดี
2	29	72.50	การอยู่อย่างพอเพียงดี
3	32	80.00	การอยู่อย่างพอเพียงดีมาก
4	35	87.50	การอยู่อย่างพอเพียงดีมาก
5	32	80.00	การอยู่อย่างพอเพียงดีมาก
6	33	82.50	การอยู่อย่างพอเพียงดีมาก
7	31	77.50	การอยู่อย่างพอเพียงดีมาก
8	36	90.00	การอยู่อย่างพอเพียงดีมาก
9	35	87.50	การอยู่อย่างพอเพียงดีมาก
10	34	85.00	การอยู่อย่างพอเพียงดีมาก
11	38	95.00	การอยู่อย่างพอเพียงดีมาก
12	35	87.50	การอยู่อย่างพอเพียงดีมาก
13	33	82.50	การอยู่อย่างพอเพียงดีมาก
14	34	85.00	การอยู่อย่างพอเพียงดีมาก
15	35	87.50	การอยู่อย่างพอเพียงดีมาก
16	32	80.00	การอยู่อย่างพอเพียงดีมาก
17	34	85.00	การอยู่อย่างพอเพียงดีมาก
18	31	77.50	การอยู่อย่างพอเพียงดีมาก
19	28	70.00	การอยู่อย่างพอเพียงดี
20	34	85.00	การอยู่อย่างพอเพียงดีมาก
เฉลี่ย	32.85	82.13	การอยู่อย่างพอเพียงดีมาก

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง ชีวิตดี ตามวิถีพอเพียง มีคะแนนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการอยู่อย่างพอเพียงเฉลี่ยอยู่ในระดับ 32.85 คิดเป็นร้อยละ 82.13 ในระดับการอยู่อย่างพอเพียงดีมาก

3. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยแนวทางจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง ชีวิตดี ตามวิถีพอเพียง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังเรียนทำการทดสอบก่อนทำการทดสอบ ผู้วิจัยได้ตรวจสอบการแจกแจงของข้อมูล พบว่า ข้อมูลมีการแจกแจงปกติ (K.S.=0.159, Sig.=.199>.05) จากนั้นจึงทำการทดสอบ Dependent Samples t-test ผลการทดสอบดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง ชีวิตดีตามวิถีพอเพียง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังเรียน

การทดสอบ	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	df	t	sig
ก่อนเรียน	20	18.85	1.53	19	12.046	.000*
หลังเรียน	20	25.30	1.38			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง ชีวิตดี ตามวิถี พอเพียง มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเรื่อง ชีวิตดี ตามวิถีพอเพียง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนในการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง ชีวิตดี ตามวิถีพอเพียง

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. นักเรียนชอบวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน	4.55	0.51	มากที่สุด
2. นักเรียนชอบเนื้อหาวิชาที่เรียน	4.85	0.49	มากที่สุด
3. นักเรียนชอบที่ได้ทำกิจกรรมร่วมกัน	4.45	0.51	มาก
4. นักเรียนชอบการแสดงออกหน้าชั้นเรียน	4.70	0.57	มากที่สุด
5. นักเรียนชอบสื่อการเรียนรู้ในกิจกรรมการเรียน	4.80	0.41	มากที่สุด
6. นักเรียนชอบกิจกรรมการเรียนที่สนุกสนาน	4.35	0.49	มาก
7. นักเรียนพอใจกับเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.70	0.47	มากที่สุด
8. นักเรียนได้พูดคุยและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม	4.75	0.44	มากที่สุด
9. นักเรียนได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง	4.65	0.49	มากที่สุด
10. นักเรียนเรียนอย่างมีความสุข	4.80	0.41	มากที่สุด
รวม	4.66	0.50	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$=4.66, S.D.=0.50) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 2 นักเรียนชอบเนื้อหาวิชาที่เรียน ($\bar{X}$=4.85, S.D.=0.49) ลำดับที่สอง คือ ข้อ 5 นักเรียนชอบสื่อการเรียนรู้ในกิจกรรมการเรียน และข้อ 10 นักเรียนเรียนอย่างมีความสุข ($\bar{X}$=4.80, S.D.=0.41) ลำดับที่ 3 คือ ข้อ 8 นักเรียนได้พูดคุยและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม ($\bar{X}$=4.75, S.D.=0.44)

อภิปรายผล

1. ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ที่ส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านอยู่อย่างพอเพียง เรื่อง ชีวิตดี ตามวิถีพอเพียง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.07/82.17 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานได้ทำให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงมีส่วนระหว่างครูผู้สอนชุมชน ได้เรียนรู้จากสภาพจริงนอกเหนือจากการเรียนรู้ในห้องเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกษศิริ ทองเฉลิม (2566) พบว่า

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานมีประสิทธิภาพเท่ากับ 77.68/82.87 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด และช่วยพัฒนาทักษะของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้เรียนมีคะแนนทักษะการแก้ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าการนำบริบทชุมชนมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง สามารถพัฒนาทักษะการคิดและการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิผล ซึ่งสนับสนุนว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เป็นแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาผู้เรียนในระดับประถมศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติภา อันพิมพา และอังคณา อ่อนธานี (2566) ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง ปัญหาชุมชนและสังคมเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า คะแนนหลังเรียนโดยใช้ชุมชนเป็นฐานสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัทมา นันดิลก (2564) ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง การใช้ชีวิตแบบพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.63/76.83 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด และมีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.86 แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจจากประสบการณ์จริง และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน เรื่อง ชีวิตดี ตามวิถีพอเพียง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง ชีวิตดี ตามวิถีพอเพียง มีคะแนนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการอยู่อย่างพอเพียงเฉลี่ยอยู่ในระดับ 32.85 คิดเป็นร้อยละ 82.13 ในระดับการอยู่อย่างพอเพียงดีมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้เรียนได้เรียนรู้ ได้ลงมือปฏิบัติ ครอบครัวและชุมชนเรียนรู้การใช้ชีวิตแบบพอเพียงใช้จ่ายกับสิ่งของที่จำเป็น มีวินัย รู้จักการทำบัญชีรายรับ รายจ่าย ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า สอดคล้องกับแนวคิดของ อัษฎาวุธ สุวัตถี (2565) ได้ให้ความหมายของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การดำเนินชีวิตไปในทางสายกลาง รักษา รู้จักใช้ พัฒนาทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีคุณค่า โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในการดำเนินชีวิต สอดคล้องกับงานวิจัยของ เอกวิทย์ นันทศรี และคณะ (2565) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านอยู่อย่างพอเพียงตามหลักเบญจธรรมของนักเรียนโรงเรียนอุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านอยู่อย่างพอเพียงเป็นคุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนและเป็นคุณลักษณะที่สังคมต้องการในด้านคุณธรรมจริยธรรม 5 ด้าน ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล ความมีภูมิคุ้มกันที่ดี ความรู้ คุณธรรม หลักเบญจธรรม อันเป็นธรรมอันงามที่อบรมและตกแต่งจิตใจให้งดงาม และเครื่องอุดหนุนเกื้อกูลแก่การประพฤติศีล 5 ให้สมบูรณ์ผ่องใสยิ่งขึ้น 5 ประการ ได้แก่ เมตตา กรุณา สัมมาอาชีพ กามสังวร สัจจวาจา สติสัมปชัญญะ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษณพงศ์ ผาติวุฒินันท์ และคณะ (2565) ได้ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ พบว่า องค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มี 5 องค์ประกอบหลัก 58 องค์ประกอบย่อย สภาพปัจจุบันคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วยกิจกรรม 5 ฐานเรียนรู้ และกิจกรรมเสริมประสบการณ์ในห้องเรียน ผลการทดลองและประเมินผลการใช้รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ก่อนใช้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์อยู่ในระดับปานกลาง โดยเฉลี่ย ($\bar{X}$=3.05, S.D.=0.45) และหลังใช้รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ด้าน โดยเฉลี่ย ($\bar{X}$=4.48, S.D.=0.22) ซึ่งแสดงว่า การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์หลังใช้รูปแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง ชีวิตดี ตามวิถีพอเพียง มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการนำกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนมาใช้ในการเรียนการสอนทำให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง พบเจอสภาพจริงในชุมชน นักเรียน

จึงมีความสนใจที่จะเรียนรู้มากยิ่งขึ้น ทำให้ผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนสูงกว่าหลังเรียนเพราะนักเรียนได้เรียนรู้และปฏิบัติจริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ นภาพร โขมพัตร และคณะ (2568) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ในชุมชนส่วนต่าง ๆ ของชุมชนเป็นฐาน รายวิชาสังคมศึกษา เรื่อง วัฒนธรรมท้องถิ่น มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนและก่อนเรียนและมีคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์เฉลี่ยถ่วงดุลเท่ากับ 64.92 พบว่า นักเรียนมีพัฒนาการในระดับสูง สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติภา อันพิมพา และอังคณา อ่อนธานี (2566) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง ปัญหาชุมชนและสังคมเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความสามารถในทักษะการคิดแก้ปัญหา หลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคะแนนผลสัมฤทธิ์หลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนัดกิจ บุตรวงค์ และสาวิตรี ท้าวโถ (2564) ได้ศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้สอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง ชีวิตดี ตามวิถีพอเพียงที่ส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านอยู่อย่างพอเพียง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมากจากนักเรียนมีความสนใจในกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานที่ได้ออกไปเรียนในชุมชน ได้ลงมือปฏิบัติจริง ทำให้เกิดการเรียนรู้การใช้ความสามารถแก้ไขปัญหากับสถานที่จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สราวุฒิ ผาลา และคณะ (2568) ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดชุมชนเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทวีพันธ์ ศรีช่วย และธิดารัตน์ สมานพันธ์ (2568) ได้ศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจที่มีด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับชุมชนเป็นฐาน เรื่อง เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับชุมชนเป็นฐาน เรื่อง เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับแนวคิดทางการพัฒนาการของ Piaget (1960) ที่ระบุว่า เด็กอายุ 7–11 ปี อยู่ในขั้นปฏิบัติการคิดแบบรูปธรรม (Concrete Operational Stage) ซึ่งเด็กจะเรียนรู้ได้ดีที่สุดผ่านการกระทำและวัตถุที่จับต้องได้จริง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการประยุกต์ใช้

1. ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง ชีวิตดี ตามวิถีพอเพียง ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ครูผู้สอนต้องศึกษาหลักการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการวัดประเมินผลตามสภาพจริง เพื่อออกแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชนและส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านอยู่อย่างพอเพียงของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ใช้ให้เข้าใจมีการวางแผนและปรับเวลาในกิจกรรมต่าง ๆ ให้มีความเหมาะสมกับพื้นฐานความรู้ของนักเรียน

2. ครูผู้สอนควรเสริมแรงทางบวกแก่นักเรียนอย่างต่อเนื่องระหว่างการจัดการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการกล่าวคำ ชื่นชมให้กำลังใจ มอบคำชมเชยหรือรางวัลเชิงสัญลักษณ์ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้นำเสนอผลงาน และให้ข้อมูลย้อนกลับ ในเชิงสร้างสรรค์เพื่อเสริมสร้างความมั่นใจ ความกล้าแสดงออก และความสุขในการเรียนรู้ อันจะนำไปสู่ความสำเร็จในการปฏิบัติกิจกรรมและการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

3. ครูผู้สอนควรแจ้งผลคะแนนให้นักเรียนทราบทันที เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนสนใจการเรียนรู้และการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ยิ่งขึ้น นอกจากนั้นนักเรียนยังสามารถนำไปวิเคราะห์จุดบกพร่องที่ตัวเองควรพัฒนาได้

4. ครูผู้สอนควรมีการประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละครั้ง เพื่อนำปัญหาที่พบไปปรับแก้ไข และใช้ในการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะในการขยายผลการวิจัย

1. ควรทำการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการอื่น ๆ เช่น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้หมวกความคิด เป็นต้น

2. ควรทำการศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ในสาระการเรียนรู้อื่น ๆ หรือในระดับชั้นอื่น ๆ ด้วย

3. ควรทำการศึกษาการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ เพื่อใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานที่มีความทันสมัย มีคุณภาพ และเน้นการมีส่วนร่วมของนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กิตติภา อันพิมพา, และอังคณา อ่อนธานี. (2566). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง ปัญหาชุมชนและสังคม เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. *Journal of Buddhist Education and Research (JBER)*, *9*(1), 183-197.

กิตติยา ฤทธิภักดี, ปวรรณรัตน์ ประเทืองไทย, และธฤตา นฤภัย. (2568). การออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. *วารสารสังคมพัฒนาศาสตร์ วิทยาลัยชุมชนสตูล*, *8*(5), 24-36.

กฤษณพงศ์ ผาติวุฒินันท์, อุรสา พรหมทา, และจำเนียร พลหาญ. (2565). รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*, *7*(4), 199-217.

เกษศิริ ทองเฉลิม. (2566). การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา สำหรับผู้เรียนในระดับชั้นประถมศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, *46*(4), 1-12.

ธนัดกิจ บุตรวงค์, ภูมิพงศ์ จอมหงษ์ภิพัทธ์, และสาวิตรี ท้าวโถ. (2564). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้แนวคิดการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, *18*(80), 135-138.

ทวีพันธ์ ศรีช่วย, และธิดารัตน์ สมานพันธ์. (2568). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจที่มีด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับชุมชนเป็นฐาน เรื่อง เครื่องมือทางภูมิศาสตร์องนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. *วารสารสหศาสตร์การพัฒนาสังคม วิทยาลัยนครราชสีมา*, *3*(5), 1034-1046.

นภาพร โขมพัตร, ธีรศักดิ์ สุขสันติกมล, และพีชาณิกา เพชรสังข์. (2568). ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและความตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*, *16*(1), 223-237.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่* (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น.

ปัทมา นันดิลก. (2564). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง การใช้ชีวิตแบบพอเพียง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านคอกม้า จังหวัดมหาสารคาม* [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

โรงเรียนชุมชนบ้านโพธิ์สองห้องวิทยา. (2567). *รายงานการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาปีการศึกษา 2567*. โรงเรียนชุมชนบ้านโพธิ์สองห้องวิทยา.

สราวุฒิ ผาลา, พีรญา ทองเฉลิม, และปริญา ปริพุฒ. (2568). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ตามแนวคิดชุมชนเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์*, *17*(1),13-27.

เอกวิทย์ นันทศรี, พระครูภัทรธรรมคุณ, และพระมหาญาณวัฒน์ ฐิตวฑฺโน. (2565). การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านอยู่อย่างพอเพียงตามหลักเบญจธรรมของนักเรียนโรงเรียนอุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒน์*, *4*(3),209-218.

อัษฎาวุธ สุวัตถี. (2565). *กลยุทธการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้* [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

Piaget, J. (1971). *The theory of stages in cognitive development*. In D. R. Green, M. P. Ford, & G. B. Flamer (Eds.), Measurement and Piaget (pp. 1-11). McGraw-Hill.